

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Затверджено
Вченою радою
Запорізького національного університету
протокол № 1 від 14.09.2022 р.
Голова Вченої ради, ректор
 М. О. Фролов

СТРАТЕГІЇ РЕАЛІЗАЦІЇ ГЕОПОЛІТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ
УКРАЇНИ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
ступеня доктора філософії

Укладач:

Рудисва А.О., доцент кафедри політології, кандидат політичних наук

Погоджено:

Проректор з наукової роботи

Проректор з науково-педагогічної роботи

Зав. відділу аспірантури і докторантури

 Г. М. Васильчук
 О. О. Каганов
 О. П. Єфіменкова

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна, вечірня, заочна форми навчання
Кількість кредитів – 6	Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки	Вибіркова
		Цикл професійної підготовки
Змістових модулів – 8	Спеціальність 052 Політологія	Рік підготовки:
Загальна кількість годин – 180		2-й
		Лекції 48 год.
Освітньо-наукова програма «Політологія»		Практичні 0 год.
		Самостійна робота 132 год.
Рівень вищої освіти: третій (доктор філософії)		Вид підсумкового контролю: залік

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни є формування цілісного уявлення про місце України в сучасному геополітичному просторі і новому глобальному вимірі, а також стратегії реалізації її геополітичного потенціалу.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Стратегії реалізації геополітичного потенціалу України» є: ознайомити аспірантів з основними тенденціями розвитку сучасної геополітичної ситуації у світі, трансформації геополітичної картини світу, основними тенденціями розвитку сучасної геополітичної ситуації та ролі України у зазначених процесах; аналіз основних тенденцій, закономірностей, напрямів розвитку сучасної світової політики і міжнародних відносин; дослідження найбільш напружених і конфліктних регіонів планети, у яких концентруються головні напрямки зовнішньої політики різних держав; визначення пріоритетних і стратегічних завдань сучасної української геостратегії.

Згідно з вимогами освітньо-наукової програми аспіранти повинні досягти таких програмних **компетентностей** і **програмних результатів навчання**:

Програмні компетентності	
ЗК1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу нових та комплексних ідей
ЗК2	Здатність вчитися, оволодівати сучасними знаннями, застосовувати їх у практичних ситуаціях
ЗК3	Здатність до формування системного наукового світогляду та загального культурного кругозору
СК01	Здатність до розуміння природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.
СК03	Здатність до розуміння принципів функціонування та закономірностей розвитку публічної політики, політичних інститутів та процесів, політичної поведінки, політичної культури та ідеології, світової політики та політики окремих країн та регіонів.
СК06	Здатність до вироблення стратегій діяльності політичних акторів та суб'єктів політики на національному, регіональному та локальному рівнях політики.
СК07	Здатність досліджувати динаміку політичного розвитку на глобальному та локальному рівнях в контексті євроінтеграційних та дезінтеграційних процесів.
Програмні результати навчання	
ПРН1	Демонструвати системний науковий світогляд та загальний культурний кругозір; володіти техніками і технологіями критичного мислення.
ПРН18	Розуміти природу та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.
ПРН20	Розуміти принципи функціонування та закономірності розвитку публічної політики, політичних інститутів та процесів, політичної поведінки, політичної культури та ідеології, світової політики та політики окремих країн та регіонів.
ПРН23	Розробляти стратегії діяльності політичних акторів та суб'єктів політики на національному, регіональному та локальному рівнях політики.
ПРН24	Здійснювати дослідження динаміки політичного розвитку на глобальному та локальному рівнях у контексті євроінтеграційних та дезінтеграційних процесів.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Геополітична структура сучасного світу.

Тема 1. Сутність та принципи геополітики. Поняття про геополітику. Різні підходи до розуміння сутності. Об'єкт геополітики. Основні підходи до визначення співвідношення між політичною географією

та геополітикою: конструктивістський, просторовий, абстрактно-теоретичний.

Структура геополітики. «Фундаментальна» і прикладна геополітика. Геостратегія. Теоретична, глобальна, аналітична, прикладна, етатична геополітика. Зовнішня та внутрішня геополітика. Міжпредметні зв'язки геополітики. Провідні функції геополітики: світоглядно-ідеологічна, методологічна, пізнавальна, управлінська, прогностична, просвітницька та ін. Актуальні завдання сучасної геополітики. Місце геополітики в системі сучасного наукового знання та у сфері практичної політики держави.

Тема 2. Геополітичний простір. Геополітичний простір, його сутність. Геополітичні поля. Ендемічне поле. Прикордонне поле. Перехресне поле. Тотальне поле. Геополітична опорна точка. Метаполе. Геополітичні відносини. Геополітичний баланс сил. Геополітичний контроль. Типи контролю над геопростором. Категорії геополітики: геополітична експансія, геополітичний конфлікт, геополітичне положення, геополітична могутність, геополітичні інтереси, геополітичний кодекс (код), геостратегія. Геополітична свідомість, її витoki. Геополітичні аспекти національної ідеї. Основні закони геополітики. Закон планетарного дуалізму — протистояння телурократії й таласократії. Дискусійність законів геополітики.

Тема 3. Геополітична структура сучасного світу. Світова територіальна організація політичної сфери суспільного життя. Геополітична структуризація світу. Геополітичні макрорегіони світу. Геополітичні регіони. Геополітичні субрегіони. Геополітичні «вісі», «полюси» («центри»). Біполярна геополітична модель світу після Другої світової війни. Сучасна глобалізація. Уявлення про уніполярний світ. «Новий світовий порядок». Багатополярна і багатоярусна геополітична модель сучасного світу. Геополітична взаємодія цивілізацій на міжнародній арені: співпраця і конфлікти.

Змістовий модуль 2. Тенденції розвитку сучасної геополітичної ситуації у світі.

Тема 4. Регіоналізація геополітичних процесів. Держави світу. Основні геополітичні порядки (рівні) держав світу. Гео економічна структура світу. Моделі «Північ–Південь», «Захід–Схід». Модель світу відповідно до теорії І.Валлерстайна. Великі гео економічні простори на Землі. Геополітика і Світовий океан. Державні території у Світовому океані. Території зі змішаним правовим режимом. Міжнародні території. Міжнародні протоки та канали.

Тема 5. Геополітичні конфлікти в сучасному світі. Геополітичний

конфлікт, типи геополітичних конфліктів. Міжцивілізаційні конфлікти. Інформаційна геополітика. Геоінформаційні конфлікти. Воєнно-політичний конфлікт. Головні фактори, що викликають воєнно-політичні конфлікти. Виникнення і розвиток воєнно-політичного конфлікту. Об'єкт, предмет, засоби, суб'єкти воєнно-політичного конфлікту. Типології воєнно-політичних конфліктів.

Тема 6. Динаміка воєнно-політичних конфліктів. Типи стратегій держав. Основні етапи. Результати воєнно-політичних конфліктів. Врегулювання конфліктів. Геополітичний аналіз воєнно-політичних конфліктів. Географія воєнно-політичних конфліктів у сучасному світі. Гоекономічний конфлікт. Гоекономічні війни, основні засоби.

Змістовий модуль 3. Теоретико-методологічні аспекти міжнародної та європейської безпеки

Тема 7. Концептуальні основи міжнародної та європейської безпеки.

Підходи до визначення понять «безпека», «міжнародна безпека» та «європейська безпека», «загроза», «виклик»; національні інтереси як основа формування концепцій національної, регіональної (європейської) та міжнародної безпеки; еволюція загроз та викликів міжнародній та європейській безпеці; глобальні проблеми в контексті забезпечення міжнародної та європейської безпеки.

Тема 8. Основні сфери забезпечення міжнародної та європейської безпеки: політична, військова, економічна сфери. Характеристика наявної ситуації в військовій сфері щодо забезпечення міжнародної та європейської безпеки; загрози та виклики міжнародній та європейській безпеці у військовій сфері; угоди щодо контролю над озброєннями в системі міжнародної безпеки; тероризм як виклик часу; роль міжнародних, регіональних організацій у забезпеченні міжнародної та європейської безпеки у військовій сфері.

Сутність та значення економічної складової у забезпеченні міжнародної та європейської безпеки; характер загроз та викликів міжнародній та європейській безпеці в економічній сфері; міжнародна та європейська безпека в умовах взаємозалежності суб'єктів світового господарства; енергетична безпека; роль міжнародних, регіональних організацій у забезпеченні міжнародної та європейської безпеки у економічній сфері.

Тема 9. Основні сфери забезпечення міжнародної та європейської безпеки: інформаційна, гуманітарна, екологічна сфери. Сутність та значення інформаційної складової у забезпеченні міжнародної та європейської безпеки; характер загроз та викликів міжнародній та

європейській безпеці в інформаційній сфері; сутність та значення гуманітарної складової у забезпеченні міжнародної та європейської безпеки; характер загроз та викликів міжнародній та європейській безпеці в гуманітарній сфері; роль міжнародних, регіональних організацій у забезпеченні міжнародної та європейської безпеки у інформаційній та гуманітарній сферах.

Сутність та значення екологічної складової у забезпеченні міжнародної та європейської безпеки; характер загроз та викликів міжнародній і європейській безпеці в екологічній сфері; специфіка та основні пріоритети забезпечення екологічної безпеки в Європі; роль міжнародних, регіональних організацій у забезпеченні міжнародної та європейської безпеки у екологічній сфері.

Змістовий модуль 4. Практичні аспекти міжнародної та європейської безпеки

Тема 10. Система безпеки в Європі, Євразії та АТР. Підходи провідних європейських країн до забезпечення національної та європейської безпеки; еволюція підходів в Європі до забезпечення європейської безпеки; роль ЄС, НАТО, ЗЄС та ОБСЄ у процесі забезпечення регіональної безпеки в Європі; взаємодія ЄС, НАТО та ОБСЄ з іншими організаціями у забезпеченні регіональної безпеки в Європі.

Підходи до забезпечення безпеки пострадянського простору; безпека як фактор інтеграції на пострадянському просторі; роль ШОС у процесі забезпечення безпеки в регіонах Євразії та АТР; підходи до забезпечення національної безпеки Китаю; специфіка регіону АТР та її вплив на формування системи регіональної безпеки; роль АСЕАН, АТЕС та АРФ у забезпеченні регіональної безпеки в АТР.

Тема 11. Система безпеки на Близькому Сході та у Латинській Америці. Специфіка регіону Латинської Америки та її вплив на формування системи регіональної безпеки; підходи до забезпечення національної безпеки Бразилії; роль Андського співтовариства, Групи Ріо, КАРІКОМ та МЕРКОСУР у процесі забезпечення регіональної безпеки в Латинській Америці; взаємодія організацій регіону з ЄС у забезпеченні безпеки в регіоні

Специфіка регіону Близького Сходу та її вплив на формування системи регіональної безпеки; підходи до забезпечення національної безпеки Ізраїлю; підходи до забезпечення національної безпеки Ірану; роль Організації Ісламського співробітництва, Ради співробітництва арабських держав Перської затоки, Союзу для Середземномор'я та Ліги арабських держав у процесі забезпечення регіональної безпеки на Близькому Сході; взаємодія організацій регіону з ЄС у забезпеченні безпеки в регіоні.

Тема 12. Інструменти міжнародної політики: дипломатія, сила, пропаганда. Найважливішим засіб здійснення зовнішньої політики держави – дипломатія. Офіційна діяльність глав держав, урядів, зовнішньополітичних та зовнішньоекономічних відомств, спеціальних делегацій і місій, дипломатичних представництв за кордоном. Основні засоби дипломатії: дипломатичні переговори; дипломатичне листування; участь у роботі міжнародних організацій і конференцій; підготовка та укладання міжнародних договорів; діяльність постійних представництв держави за кордоном; офіційне видання міжнародних документів.

Проблема застосування сили у міжнародних відносинах. Співвідношення понять сили та могутності. Елементи національної сили за Г.Моргентау. Доктрина балансу сил і «теорія доміно». Міжнародна пропаганда: сутність, призначення, напрями, типологія. Техніка міжнародної пропаганди.

Змістовий модуль 5. Інформаційна складова сучасних геополітичних процесів.

Тема 13. Інформаційна складова міжнародних відносин. Становлення та розвиток інформаційної цивілізації. Тенденції та показники розгортання інформаційного суспільства. Теорії інформаційного суспільства. Моделі інформаційних суспільств. Поняття інформаційної безпеки. Інформаційні загрози. Типи і види інформаційної зброї. Інформаційні війни. Сучасний стан міжнародної правової бази в інформаційній сфері.

Україна у світовому інформаційному просторі. Інформаційна сфера системи національної та регіональної безпеки. Державна політика у сфері національного інформаційного простору. Основні напрями забезпечення та контролю національного інформаційного простору в Україні. Основні пріоритети інформаційної безпеки.

Тема 14. Інформаційна політика та безпека в умовах формування інформаційного суспільства. Інформаційна політика та безпека на сучасному етапі. Інформація та знання як головні цінності інформаційного суспільства, на яких ґрунтується виробництво нової епохи. Об'єкт, предмет, мета інформаційної політики. Основні завдання інформаційної політики. Формування терміносистеми актуальної галузі знання: інформаційна сфера, національний інформаційний простір, інформаційний потенціал, інформаційна безпека.

Інформаційна безпека як важливий структурний компонент інформаційної політики. Інформаційна безпека в інформаційну добу. Глобалізаційний аспект інформаційної політики України: збереження і

створення якісної вітчизняної інформаційної продукції, захист національного інформаційного простору.

Тема 15. Інформаційне протиборство в контексті геополітичних взаємодій. Загрози інформаційній безпеці та інформаційне протиборство. Загрози та виклики в інформаційній сфері. Поняття «інформаційного протиборства». Типологія та форми інформаційного протиборства.

Інформаційна війна як новий засіб впливу на супротивника. Сунь-Цзи «Мистецтво війни». Сутність та мета інформаційних воєн. Інформаційна зброя. Інформаційні війни сучасності. Методи ведення інформаційної війни. Пропаганда. Інформаційні операції у структурі соціально-політичної комунікації. Методи протидії інформаційним впливам. Спін-доктор. Інформаційна політика держави в надзвичайних ситуаціях.

Змістовий модуль 6. Україна в контексті сучасних геополітичних реалій.

Тема 16. Кібербезпека: глобальний контекст. Кібербезпека як один з пріоритетів у системі національної безпеки України. Посилення спроможностей національної системи кібербезпеки для протидії кіберзагрозам у сучасному безпековому середовищі. Національний кіберпростір: виклики та загрози. Національна система кібербезпеки: засади розбудови. Стратегія кібербезпеки України (2021 – 2025 роки).

Тема 17. Євроінтеграційний аспект української геополітики на сучасному етапі. Україна в геополітичному просторі сучасності. Розширення ЄС і виникнення спільного українсько-євросоюзівського кордону. Нова конфігурація геополітичного простору Європи. Базові поняття геополітичного курсу України та напрями геостратегії.

Тема 18. Національна безпека України в умовах глобалізації. Новітні виклики глобалізації. Зміна система цінностей та ціннісних координат. Нова якість демократії. Енергетичний контроль. Проблема збереження ідентичності нації в умовах глобалізації.

Змістовий модуль 7. Сучасна українська геополітика та геостратегія.

Тема 19. Основи геополітики та геостратегії України. Законодавчі, нормативно-правові, стратегічні основи геополітичного вектору розвитку України. Основні засади та принципи впровадження геополітичної стратегії та тактики української держави.

Тема 20. Сучасне геостратегічне планування в Україні. Стратегічне планування як основа забезпечення успішної зовнішньої політики держави, один із механізмів стратегії її розвитку. Інформаційно-аналітичний супровід зовнішньополітичного планування. Виклики та загрози національній безпеці

України в контексті геостратегічного планування.

Тема 21. Зовнішньополітичний потенціал української держави. Тенденції, особливості та принципи формування зовнішньополітичного потенціалу української держави. Вплив внутріполітичного стану на формування геостратегії України. Стан ресурсного забезпечення зовнішньої політики України.

Змістовий модуль 8. Стратегії реалізації геополітичного потенціалу України

Тема 22. Геополітичний статус української держави. Геополітичний статус: поняття та визначення. Геополітичний статус держави, як показник її місця на міжнародній арені. Ключові аспекти формування геополітичного статусу держави: територія, населення, клімат, ландшафт, комунікації, природні ресурси, екологія, збройні сили тощо. Індекс національної потужності держави як ключовий індикативний імператив здатності держави домінувати на міжнародній арені.

Тема 23. Пострадянський простір як регіональний вектор геостратегії української держави. СНД як інструмент реінтеграції пострадянського простору. Інтеграційні та геостратегічні проекти країн СНД по відношенню до української держави. Специфіка забезпечення військово-політичного впливу на пострадянському просторі.

Тема 24. Глобальний вимір геостратегії України. Євроінтеграційний вектор геостратегії України. Перспективи та тенденції національного розвитку української держави. Загрози та виклики стратегії реалізації геополітичному потенціалу України на сучасному етапі розвитку.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тематичних розділів і тем	Кількість годин			
	усьо го	у тому числі		
		л.	прак т.	сам. роб.
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1. Геополітична структура сучасного світу.				
Тема 1. Сутність та принципи геополітики	6	2		4
Тема 2. Геополітичний простір	8	2		6
Тема 3. Геополітична структура сучасного світу.	8	2		6
Разом за змістовим модулем 1	22	6		16
Змістовий модуль 2. Тенденції розвитку сучасної геополітичної ситуації у світі.				

Тема 4. Регіоналізація геополітичних процесів	6	2		4
Тема 5. Геополітичні конфлікти в сучасному світі.	8	2		6
Тема 6. Динаміка воєнно-політичних конфліктів.	8	2		6
Разом за змістовим модулем 2	22	6		16
Змістовий модуль 3. Теоретико-методологічні аспекти міжнародної та європейської безпеки				
Тема 7. Концептуальні основи міжнародної та європейської безпеки.	6	2		4
Тема 8. Основні сфери забезпечення міжнародної та європейської безпеки: політична, військова, економічна сфери.	8	2		6
Тема 9. Основні сфери забезпечення міжнародної та європейської безпеки: інформаційна, гуманітарна, екологічна сфери.	8	2		6
Разом за змістовим модулем 3	22	6		16
Змістовий модуль 4. Практичні аспекти міжнародної та європейської безпеки				
Тема 10. Система безпеки в Європі, Євразії та АТР.	8	2		6
Тема 11. Система безпеки на Близькому Сході та у Латинській Америці	8	2		6
Тема 12. Інструменти міжнародної політики: дипломатія, сила, пропаганда.	8	2		6
Разом за змістовим модулем 4	24	6		18
Змістовий модуль 5. Інформаційна складова сучасних геополітичних процесів.				
Тема 13. Інформаційна складова міжнародних відносин.	6	2		4
Тема 14. Інформаційна політика та безпека в умовах формування інформаційного суспільства.	8	2		6
Тема 15. Інформаційне протиборство в контексті геополітичних взаємодій.	8	2		6
Разом за змістовим модулем 5	22	6		16
Змістовий модуль 6. Україна в контексті сучасних геополітичних реалій.				
Тема 16. Кібербезпека: глобальний контекст.	6	2		4

Тема 17. Євроінтеграційний аспект української геополітики на сучасному етапі.	8	2		6
Тема 18. Національна безпека України в умовах глобалізації.	8	2		6
Разом за змістовим модулем 6	22	6		16
Змістовий модуль 7. Сучасна українська геополітика та геостратегія.				
Тема 19. Основи геополітики та геостратегії України	6	2		4
Тема 20. Сучасне геостратегічне планування в Україні	8	2		6
Тема 21. Зовнішньополітичний потенціал української держави.	8	2		6
Разом за змістовим модулем 7	22	6		16
Змістовий модуль 8. Стратегії реалізації геополітичного потенціалу України				
Тема 22. Геополітичний статус української держави.	8	2		6
Тема 23. Пострадянський простір як регіональний вектор геостратегії української держави	8	2		6
Тема 24. Глобальний вимір геостратегії України	8	2		6
Разом за змістовим модулем 8	24	6		18
Усього годин	180	48		132

5. ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

№ теми	Назва теми	Кіл-ть годин
Змістовий модуль 1. Геополітична структура сучасного світу.		
1	Сутність та принципи геополітики	2
2	Геополітичний простір	2
3	Геополітична структура сучасного світу.	2
	Разом за змістовим модулем 1	6
Змістовий модуль 2. Тенденції розвитку сучасної геополітичної ситуації у світі.		
4	Регіоналізація геополітичних процесів	2
5	Геополітичні конфлікти в сучасному світі.	2
6	Динаміка воєнно-політичних конфліктів.	2
	Разом за змістовим модулем 2	6
Змістовий модуль 3. Теоретико-методологічні аспекти міжнародної		

та європейської безпеки		
7	Концептуальні основи міжнародної та європейської безпеки.	2
8	Основні сфери забезпечення міжнародної та європейської безпеки: політична, військова, економічна сфери.	2
9.	Основні сфери забезпечення міжнародної та європейської безпеки: інформаційна, гуманітарна, екологічна сфери.	2
Разом за змістовим модулем 3		6
Змістовий модуль 4. Практичні аспекти міжнародної та європейської безпеки		
10	Система безпеки в Європі, Євразії та АТР.	2
11	Система безпеки на Близькому Сході та у Латинській Америці	2
12	Інструменти міжнародної політики: дипломатія, сила, пропаганда.	2
Разом за змістовим модулем 4		6
Змістовий модуль 5. Інформаційна складова сучасних геополітичних процесів.		
13	Інформаційна складова міжнародних відносин.	2
14	Інформаційна політика та безпека в умовах формування інформаційного суспільства.	2
15	Інформаційне протиборство в контексті геополітичних взаємодій.	2
Разом за змістовим модулем 5		6
Змістовий модуль 6. Україна в контексті сучасних геополітичних реалій.		
16	Кібербезпека: глобальний контекст.	2
17	Євроінтеграційний аспект української геополітики на сучасному етапі.	2
18	Національна безпека України в умовах глобалізації.	2
Разом за змістовим модулем 6		6
Змістовий модуль 7. Сучасна українська геополітика та геостратегія.		
19	Основи геополітики та геостратегії України	2
20	Сучасне геостратегічне планування в Україні	2
21	Зовнішньополітичний потенціал української держави.	2
Разом за змістовим модулем 7		6
Змістовий модуль 8. Стратегії реалізації геополітичного потенціалу України		
22	Геополітичний статус української держави.	2

23	Пострадянський простір як регіональний вектор геостратегії української держави	2
24	Глобальний вимір геостратегії України	2
	Разом за змістовим модулем 8	6
Усього годин		48

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ теми	Назва теми	Кіл-ть годин
Змістовий модуль 1. Геополітична структура сучасного світу.		
1	Сутність та принципи геополітики	4
2	Геополітичний простір	6
3	Геополітична структура сучасного світу.	6
	Разом за змістовим модулем 1	16
Змістовий модуль 2. Тенденції розвитку сучасної геополітичної ситуації у світі.		
4	Регіоналізація геополітичних процесів	4
5	Геополітичні конфлікти в сучасному світі.	6
6	Динаміка воєнно-політичних конфліктів.	6
	Разом за змістовим модулем 2	16
Змістовий модуль 3. Теоретико-методологічні аспекти міжнародної та європейської безпеки		
7	Концептуальні основи міжнародної та європейської безпеки.	4
8	Основні сфери забезпечення міжнародної та європейської безпеки: політична, військова, економічна сфери.	6
9.	Основні сфери забезпечення міжнародної та європейської безпеки: інформаційна, гуманітарна, екологічна сфери.	6
	Разом за змістовим модулем 3	16
Змістовий модуль 4. Практичні аспекти міжнародної та європейської безпеки		
10	Система безпеки в Європі, Євразії та АТР.	6
11	Система безпеки на Близькому Сході та у Латинській Америці	6
12	Інструменти міжнародної політики: дипломатія, сила, пропаганда.	6
	Разом за змістовим модулем 4	18
Змістовий модуль 5. Інформаційна складова сучасних геополітичних процесів.		
13	Інформаційна складова міжнародних відносин.	4

14	Інформаційна політика та безпека в умовах формування інформаційного суспільства.	6
15	Інформаційне протиборство в контексті геополітичних взаємодій.	6
	Разом за змістовим модулем 5	16
Змістовий модуль 6. Україна в контексті сучасних геополітичних реалій.		
16	Кібербезпека: глобальний контекст.	4
17	Євроінтеграційний аспект української геополітики на сучасному етапі.	6
18	Національна безпека України в умовах глобалізації.	6
	Разом за змістовим модулем 6	16
Змістовий модуль 7. Сучасна українська геополітика та геостратегія.		
19	Основи геополітики та геостратегії України	4
20	Сучасне геостратегічне планування в Україні	6
21	Зовнішньополітичний потенціал української держави.	6
	Разом за змістовим модулем 7	16
Змістовий модуль 8. Стратегії реалізації геополітичного потенціалу України		
22	Геополітичний статус української держави.	6
23	Пострадянський простір як регіональний вектор геостратегії української держави	6
24	Глобальний вимір геостратегії України	6
	Разом за змістовим модулем 8	18
Усього годин		132

7. ВИДИ КОНТРОЛЮ І СИСТЕМА НАКОПИЧЕННЯ БАЛІВ

№ змістового модуля	Вид контролю	Кіл-ть балів
ПОТОЧНИЙ		
1	<i>Тест № 1.</i> Геополітична структура сучасного світу.	5
2	<i>Порівняльний аналіз № 1.</i> Порівняйте особливості міжнародних конфліктів ХХ ст. та ХХІ ст.	8
3	<i>Аналітичне есе № 1.</i> Визначте загрози та дестабілізуючі фактори геополітичному положенню України у 2020 році.	8
4	<i>Самостійна робота № 1.</i> Практичні аспекти міжнародної та європейської безпеки.	9

5	<i>Практичне аналітичне завдання № 1.</i> Визначити особливості інформаційної політики України у 2021 році, враховуючи соціально-політичні, економічні, військові, міжнародні та інші фактори.	8
6	<i>Аналітичне есе № 2.</i> Як, на Вашу думку, держава може захистити свідомість громадян від зовнішньої інформаційної агресії?	8
7	<i>Тест № 2.</i> Сучасна українська геополітика та геостратегія.	5
8	<i>Самостійна робота № 2.</i> Стратегії реалізації геополітичного потенціалу України.	9
	<i>Разом:</i>	60
ПІДСУМКОВИЙ		
	Залік, у т.ч.	40
	<i>Презентація</i> власної стратегії ефективної реалізації геополітичного потенціалу України в сучасних умовах	20
	<i>Захист</i> індивідуального дослідницького завдання	20
	<i>Разом:</i>	40
	<i>Усього</i>	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

<i>За шкалою ECTS</i>	<i>За шкалою університету</i>	<i>За національною шкалою</i>
A	90 – 100 (відмінно)	55 (відмінно)
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)
C	75 – 84 (добре)	
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)
E	60 – 69 (достатньо)	
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)

F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)	
---	---	--

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ *до змістового модуля 1*

1. Бжезінський З. Велика шахівниця. Американська першість та її стратегічні імперативи : пер. з англ. Львів : Лілея-НВ, 2000. 236 с.
2. Бжезінський З. Вибір : світове панування чи світове лідерство : пер. з англ. Київ: Вид. дім “Києво-Могилянська академія”, 2006. 203 с.
3. Геополітика : підручник / за ред. А. І. Кудряченко, Ф. М. Рудич, В. О. Храмов. Київ : МАУП, 2004. 296 с.
4. Мадіссон В. В., Шахов В. Л. Сучасна українська геополітика: навч. посіб. Київ : Либідь, 2003. 176 с.
5. Руднева А.О., Мальована Ю.Г. Вплив глобалізаційних процесів на формування інформаційної політики держави. Феномен пропаганди та антипропаганди у сучасному світі : історико-політологічний дискурс / за науковою редакцією Г.М. Васильчука, О.М. Маклюк, М.М. Бессонової. Запоріжжя : Інтер-М, 2018. 386 с. С.45-57.

до змістових модулів 2-4

1. Асиметрія міжнародних відносин / за ред. Г. М. Перепелиці, О. М. Субтельного. Київ : Видавничий дім «Стилос», 2005. 555 с.
2. Бодрук О. Структури воєнної безпеки : національний та міжнародний аспекти. Київ : НППМБ, 2001. 299 с.
3. Діяльність України в рамках ООН. Постійне представництво України при ООН. URL: доступу: <http://un.mfa.gov.ua/ua/ukraine-un/general-information>
4. Європейська політика безпеки та оборони : стратегічні аспекти співпраці України з ЄС – визначення напрямів та формату. URL: <http://old.niss.gov.ua/monitor/november/2.htm>
5. Закон України «Про основи національної безпеки України» від 7 серпня 2015 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/964-15>
6. Мальський М. З. Теорія міжнародних відносин : підручник. Київ : Знання, 2007. 462 с.
7. Мітряєва С. І. Європейська безпека і Україна : навч. посібник. Ужгород : Ліра, 2008. 222 с.
8. Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <http://www.niss.gov.ua/catalogue/34/>
9. ОБСЄ : сучасні виклики та перспективи розвитку. Аналітична доповідь. Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/1518/>

10. Потенціали співробітництва України з ЄС у сфері безпеки. Представництво в Україні «Фонд Конрада Аденауера». URL: <http://www.kas.de/ukraine/ukr/publications/34635>
11. Пріоритети співробітництва України з НАТО в оборонній сфері у світлі рішень Уельського саміту НАТО. URL: <http://www.mil.gov.ua/diyalnist/mizhnarodne-spivrobotnicztvo/prioritetispivrobotnicztva-ukraini-z-nato-v-oboronnij-sferi-u-svitli-rishen-uelskogo-samitunato.html>
12. Статут ООН. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_010.
13. Трансформація європейського та євроатлантичного простору безпеки: наслідки для України. URL: <http://old.niss.gov.ua/Monitor/mart2009/41.htm>
14. Указ Президента України «Про Стратегію національної безпеки України» від 6.05.2015. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>
15. Україна в постбіполярній системі міжнародних відносин : підручник / за ред.. Л. В. Губерського. Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. 512 с.
16. Федуняк С. Г. Європейські виміри безпеки на пострадянському просторі. Формування інтегрованої безпеки Заходу і Нових незалежних держав. Чернівці : Рута, 2005. 336 с.
17. Шелест Г. Участь України у врегулюванні конфліктів на території країн-членів ГУАМ як фактор забезпечення національної безпеки держави. URL: <http://www.niss.od.ua/p/225.pdf>

до змістового модуля 5

1. Hutchinson W. Information Warfare and Deception. Informing Science. 2006. № 9. Р. 213-225. URL: <http://inform.nu/Articles/Vol9/v9p213-223Hutchinson64.pdf?q=deception>
2. Lauro T. Fake News and Influence : Information Warfare in the Digital Age. 2019. URL: <https://threatpost.com/information-warfare-power-misinformation/147452/>
3. Libicki M. C. What is Information Warfare ? Washington : NDU. August 1995. 104 p. URL: http://www.dodccrp.org/files/Libicki_What_Is.pdf
4. Measuring the Information Society. Geneva, Switzerland. 2013. 254 p. URL: https://www.itu.int/en/ITU-D/Statistics/Documents/publications/mis2013/MIS2013_without_Annex_4.pdf
5. Szafranski C. R. Preparing For 2020. URL: <http://www.iwar.org.uk/iwar/resources/airchronicles/szfran.htm>
6. William R. Gery, SeYoung Lee, Jacob Ninas Information Warfare in an Information Age. 2017. URL: <https://ndupress.ndu.edu/Media/News/Article/1130649/information-warfare-in-an-information-age/>
7. Yoshihara T. Chinese Information Warfare : A Phantom Menace or

Emerging Threat? Strategic Studies Institute, U. S. Army War College, 2001. 43 p.
URL: https://www.jstor.org/stable/resrep11287?seq=1#metadata_info_tab_contents

8. Башук А. І. Інформаційна політика : навч. посіб. Київ : Вид-во ІЖ КНУ ім. Т. Шевченка, 2007. 90 с.

9. Башук А. І. Підходи до інформаційної політики у контексті переходу до інформаційного суспільства. Наукові записки Інституту журналістики : наук. збірник. Київ, 2010. Т. 38 (січень-березень). С. 152–157.

10. Белл Д. Прихід постіндустріального суспільства. Сучасна зарубіжна соціальна філософія. Хрестоматія / упоряд. В. Лях. Київ : Либідь, 1996. С. 194–251.

11. Вернадський В. І. Вибрані праці. Київ : Наукова думка, 2005. 302 с.

12. Денисова С. Специфіка мови засобів масової комунікації на сучасному етапі. Наукові записки. Серія : Філологічні науки. 2010. Вип. 89 (5). С. 146–150. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzs_2010_89\(5\)__37](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzs_2010_89(5)__37)

13. Дубас О. Інформаційний розвиток сучасної України у світовому контексті. Київ : Генеза, 2004. 208 с.

14. Ільницька У. Інформаційна безпека України : сучасні виклики, загрози та механізми протидії негативним інформаційно-психологічним впливам. Humanitarian vision. 2016. Vol. 2, Num. 1. С. 27–32. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/hv_2016_2_1_7

15. Інформаційна політика України : європейський контекст / Губерський Л. В. та ін. Київ : Либідь, 2007. 360 с.

16. Інформаційне Суспільство. Шлях України. Київ: Бібліотека інформаційного суспільства, 2004. 289 с.

17. Карпенко В. О. Інформаційна політика та безпека : підручник. Київ : Нора-Друк, 2006. 320с.

18. Коваль З. Проблематика протидії інформаційно-психологічним загрозам Україні засобами державного управління. Теоретичні та прикладні питання державотворення : електрон. наук. фах. вид. 2013. Вип. 13. С. 135–150. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/tppd_2013_13_12.pdf

19. Конах В. К. Виникнення та еволюція поняття «медіа-простір» в науковій думці. Вісник Дніпропетровського університету. Серія : Філософія. Соціологія. Політологія. 2015. № 2. С. 112–129. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdufsp_2015_2_17

20. Кормич Б. А. Інформаційна безпека: організаційно-правові основи: навч. посібник. Київ : Кондор, 2004. 384 с.

21. Литвиненко О. В. Інформаційні впливи та операції. Теоретико-аналітичні нариси. Київ : НІСД, 2003. 240 с.

22. Ліпкан В. А., Максименко Ю. Є., Желіховський В. М. Інформаційна

- безпека України в умовах євроінтеграції : навч. посіб. Київ : КНТ, 2006. 280 с.
23. Міжнародна інформаційна безпека : сучасні виклики та загрози. Київ : Центр вільної преси, 2006. 916 с.
24. Почепцов Г. Г. Інформаційна політика : навч. посіб. Київ : Знання, 2006. 663с.
25. Тоффлер Е. Третя Хвиля. Київ : Видавничий дім «Всесвіт», 2000. 480 с.
26. Юдін О. Інформаційна безпека держави : навч. посіб. Харків : Консул, 2005. 576 с.

до змістового модуля 6 -8

1. Professor Andrew Moravcsik. International Relations – Liberal Theory. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=7D5FNrqT5dM>
2. Professor John Mearsheimer. Structural Realism - International Relations. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=RX1lDh6rD18>
3. Асиметрія міжнародних відносин / під ред. Г. М. Перепелиці, О.М. Субтельного. Київ : Знання, 2005. 432 с.
4. Віднянський С. В. Зовнішня політика України як предмет історичного аналізу : концептуальні підходи та перспективи. *Український історичний журнал*. 2001. Вип. 4. С. 41–57.
5. Вісник Львівського університету. Серія «Міжнародні відносини». URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Natural/VLNU/Mv/2008_24/index.html
6. Гальчинський А. С. Україна на перехресті геополітичних інтересів. Київ : Либідь, 2002. 500 с.
7. Демчук П. О. Міжнародні відносини та проблеми євроатлантичної інтеграції. Київ : «ППП», 2004. 252 с.
8. Капітоненко Н. Когда гегемония бывает полезной? Теория гегемонистской стабильности и международная безопасность. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Eu9euF6wXuU>
9. Капітоненко М. Теорія міжнародних відносин. Чернівці : Книги - XXI, 2019. 271 с.
10. Капітоненко М. Як управляти міжнародними конфліктами. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=nitkCTOkhCc>
11. Кудряченко А. І. Геополітика : підручник для вузів. Київ : МАУП, 2004. 296 с.
12. Лекція Сергій Таран «Світова політика очима республіканців та демократів». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=mKUbl-GC08&feature=youtu.be>
13. Луцишин П.В., Луцишин Н.П. Теорія міжнародних відносин. Луцьк : РРВ «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2003. 339 с.
14. Мальський М. З. Теорія міжнародних відносин : підручник. Київ : Знання, 2007. 462 с.

15. Міжнародні відносини : історія, теорія, економіка / за ред. М. З. Мальського і Ю. М. Мороза. Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. І.Франка, 2017. 461 с.
16. Міжнародні системи і глобальний розвиток : підручник / Кер. авт. колективу О. А. Коппель; за ред. Л.В. Губерського, В.А. Манжоли. Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. 606 с.
17. Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <http://www.niss.gov.ua/catalogue/34/>
18. Основи теорії міжнародних відносин: навч. посібн. Львів : Академія сухопутних військ, 2010. 240 с.
19. Політична географія і геополітика : навч. посібник для вузів / авт.: Б. П. Яценко, В. І. Стафійчук, Ю. С. Брайчевський та ін. Київ : Либідь, 2007. 256 с.
20. Руднева А.О., Мальована Ю.Г. Імідж України в умовах сучасних інформаційних процесів : цифрової трансформації та становлення електронного урядування. Вісник Львівського національного університету. Серія Філософсько-політологічні студії. Випуск 42. 2022. С. 320-327.
21. Руднева А.О., Мальована Ю.Г. Трансформація іміджу України в умовах євроінтеграційних процесів на тлі військового конфлікту з Російською Федерацією. Політикус. 2022. Спецвипуск. С. 100-105.
22. Соснін О. В., Воронкова В. Г., Постол О. Є. Сучасні міжнародні системи та глобальний розвиток (соціально-політичні, соціально-економічні, соціально-антропологічні виміри) : навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2015. – 556 с.
23. Сучасна українська геополітика : навч. посібник для студ. гуманіт. спец. вузів. Київ : Либідь, 2003. 176 с.
24. Теорія міжнародних відносин : підручник / М. З. Мальський, М. М. Мацях ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, Ф-т міжнар. відносин. 4-те вид., перероб. і допов. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка ; Київ : Знання, 2011. 407 с.
25. Трохимчук С. В. Політична географія світу. Київ : Знання, 2007. 422 с.
26. Цимбалістий В. Ф. Теорія міжнародних відносин : навч. посібник. Львів : Новий світ-2000, 2007. 360 с.
27. Цыганков П. А. Теория международных отношений : учебник для вузов. Москва : Гардарики, 2007. 558 с.
28. Чекаленко Л. Д. Зовнішня політика України. Київ : Либідь, 2006. 710 с.
29. Шепелєв М. А. Теорія міжнародних відносин. Київ : Вища школа, 2004. 622 с.